

**Hallituksen esitys Eduskunnalle vuonna 1993 pidetyn 80.
Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kansainvälisen työjärjestön (ILO:n) yleiskokous, Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi vuonna 1993 yleissopimuksen nro 174, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa. Samalla työkonferenssi hyväksyi myös yleissopimusta täydentävän suosituksen nro 181.

Yleissopimus pyrkii varmistamaan sen, että kaikkiin soveltuviin toimenpiteisiin ryhdytään teollisten suuronnettomuuksien torjumiseksi sekä suuronnettomuusvaaran ja suuronnettomuuksien seurausten saattamiseksi mahdollisimman vähäisiksi.

Yleissopimusta täydentävässä suosituksessa käsitellään kansainvälistä tietojenvaihtojärjestelmää, kansallista toimintaohjelmaa muilla kuin yleissopimuksen edellyttämällä aloilla, suuronnettomuuden työntekijöille aiheuttamien vahinkojen korvaamista sekä monikansallisten yritysten velvollisuutta huolehtia samalla tavoin eri maissa sijaitsevien toimipisteiden turvallisuudesta.

Yleissopimusta ei tässä vaiheessa esitetä hyväksyttäväksi, vaikka sen ratifioimiselle ei ole välittömiä lainsäädännöllisiä esteitä. Syynä tä-

hän on se, että hallitus selvittää parhaillaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE:n) puitteissa laaditun yleissopimuksen, joka koskee teollisuusonnettomuuksien valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia, ratifiointiedellytyksiä. Koska yleissopimukset kattavat osittain samoja asioita, hallitus pitää tarkoituksenmukaisena niiden mahdollista ratifiointia ja siitä mahdollisesti johtuvien säädösmuutosten tai muiden täytäntöönpanotoimien toteuttamista samanaikaisesti.

Euroopan yhteisöjen neuvosto on antanut 24.6.1982 myös ETA-sopimuksen piiriin kuuluvan direktiivin (82/501/ETY) tietyn teollisen toiminnan suuronnettomuuden vaarasta (eli niin kutsutun Seveso-direktiivin). Yleissopimus nro 174 perustuu pitkälti Seveso-direktiiviin eikä ole sen määräysten kanssa ristiriidassa. Euroopan yhteisöjen komissiossa valmistellaan parhaillaan Seveso-direktiiviä muuttavaa niin kutsuttua Comah-direktiiviä.

Yleissopimusta täydentävä suositus saatetaan eduskunnan tietoon otettavaksi huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

YLEISPERUSTELUT

1. Asian valmistelu

Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskeva yleissopimus nro 174 hyväksyttiin 80. Kansainvälisessä työkonferenssissa kesäkuussa 1993. Sen hyväksymisen puolesta äänesti 355 kokousedustajaa, vastaan äänesti 5 edustajaa ja 23 edustajaa pidättäytyi äänestyksestä. Kaikki paikalla olleet Pohjoismaiden

hallitusten, työnantajien ja työntekijöiden edustajat äänestivät yleissopimuksen hyväksymisen puolesta. Myös kaikki Euroopan talousalueen hallitusten edustajat äänestivät yleissopimuksen hyväksymisen puolesta.

Lausunnon tämän hallituksen esityksen laatimista varten ovat antaneet sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, valtiovarainministeriö, Te-

ollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto (TT), Kemianteollisuus ry, Liiketyönantajain Keskusliitto (LTK), Kunnallinen työmarkkinalaitos, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) sekä Toimihenkilökeskusjärjestö STTK.

Lausunnoissa on yleensä kiinnitetty huomiota tarpeeseen yhteensovittaa yleissopimuksen mahdollisen ratifioinnin edellyttämät toimet edellä mainittujen Comah-direktiivin sekä mahdollisesti ratifioitavan ECE:n teollisuusonnettomuuksien valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanotoimien kanssa.

TT:n lausunnon mukaan yleissopimus olisi ratifioitavissa ilman lainsäädännön muutoksia. TT ei kuitenkaan kannata sen ratifioimista. Sen mukaan Suomen tulee ensin seurata EU-maiden suhtautumista yleissopimuksen ratifioimiseen.

SAK ja STTK ilmoittivat pitävänsä tärkeänä yleissopimuksen ratifiointia, mutta edellyttävänsä eräitä lainsäädännöllisiä tarkistuksia muun muassa eräiden työnantajan velvollisuuksia koskevien säännösten täsmentämistä sekä tarkennuksia työntekijöiden kuulemista koskeviin säännöksiin.

ILO-neuvottelukunta päätti yleissopimusta käsitellessään esittää, että yleissopimusta ei hyväksyttäisi tässä vaiheessa.

2. Nykytilanne, yleissopimuksen merkitys ja suhde Euroopan yhdentymiskehitykseen

Yleissopimuksen ja suosituksen hyväksymisen taustalla on pyrkimys estää maailmanlaajuisesti teollisia suuronnettomuuksia, joiden vaikutukset saattavat ulottua huomattavassa määrin myös onnettomuuden kohteeksi joutuneen teollisuuslaitoksen ulkopuolella asuvaan väestöön ja ympäristöön. Pahimpia esimerkkejä tällaisista onnettomuuksista ovat muun muassa Mexico City:ssä vuonna 1985 sattunut onnettomuus sekä Bhopalissa, Intiassa 1984 sattunut onnettomuus. Viimeksi mainitussa onnettomuudessa arvioidaan kuolleen yli 2 000 henkeä ja loukkaantuneen yli 200 000 henkeä.

Ennen suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevien yleissopimuksen ja suosituksen laatimista ILO julkaisi vuonna 1991 ohjeiston, joka koskee suuronnettomuuksien

torjuntaa teollisuudessa (Code of Practice on the Prevention of Major Industrial Accidents).

ILO:n piirissä laadituista aiemmista yleissopimuksista ja suosituksista erityisesti työturvallisuutta ja työterveyttä sekä työympäristöä koskevat yleissopimus (nro 155) ja sitä täydentävä suositus (nro 164), molemmat vuodelta 1981 ja työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä koskevat yleissopimus (nro 170) sekä sitä täydentävä suositus (nro 177), molemmat vuodelta 1990, koskevat osittain myös suuronnettomuuksien torjuntaa. Suomi on ratifioinut näistä yleissopimuksista vain ensiksi mainitun, joka sisältää yleisiä määräyksiä työterveydestä ja -turvallisuudesta.

YK-järjestöjen piirissä Kansainvälinen työjärjestö (ILO), Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelma (UNEP) ja Maailman terveysjärjestö (WHO) ovat harjoittaneet kemikaalien turvallista käyttöä koskevan kansainvälisen ohjelman (International Programme on Chemical Safety eli IPCS) puitteissa yhteistyötä suuronnettomuuksien torjumiseksi. Tämän ohjelman osana ILO julkaisi vuonna 1988 käsikirjan suuronnettomuusvaarojen hallinnasta. Lisäksi UNEP on käynnistänyt niin kutsutun APELL-ohjelman eli "Awareness and Preparedness of Emergencies at Local Level Programme".

Helsingissä allekirjoitettiin maaliskuussa 1992 Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE:n) puitteissa laadittu yleissopimus, joka koskee teollisuusonnettomuuksien valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia. Suomi on osallistunut myös OECD:n piirissä onnettomuuksien torjuntaa koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Merkittävin vaikutus Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön on kuitenkin ollut Euroopan yhteisöjen neuvoston 24.6.1982 antamalla direktiivillä tietyn teollisen toiminnan suuronnettomuuden vaarasta eli niin kutsutulla Seveso-direktiivillä (82/501/ETY). Tämä direktiivi kuuluu ETA-sopimuksen piiriin ja lainsäädäntöme saatettiin ETA-sopimuksen voimaantulon yhteydessä direktiivin mukaiseksi.

Seveso-direktiivillä on ollut merkittävä vaikutus myös ILO:n suuronnettomuussopimuksen sisältöön eikä direktiivin ja yleissopimuksen välillä näin ollen ole ristiriitaa. Rooman sopimuksen 100 ja 235 artiklojen nojalla annetun direktiivin 17 artikla toteaa, että tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai hyväksyä hallinnollisia tai lainsäädän-

nöllisiä toimenpiteitä, jotka varmistavat ihmisille ja ympäristölle suuremman suojan kuin, mitä tämän direktiivin suojasta johtuu. Myöskään ILO:n yleissopimukset eivät järjestön perussäännön 19 artiklan nojalla estä yleissopi-

muksen ratifioineita valtioita antamasta työntekijöille yleissopimusta parempaa turvaa.

Yleissopimuksen ratifioimiselle Suomessa ei ole välittömiä lainsäädännöllisiä esteitä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskeva yleissopimus sisältää kuusi osaa sekä kaikille uusimmille ILO-sopimuksille yhteiset loppumääräykset. I osa sisältää yleissopimuksen soveltamisalan sekä käytettyjen käsitteiden määritelmät. II osa koostuu yleisistä periaatteista. III osa määrittelee työnantajan velvollisuudet ja IV osa viranomaisten velvollisuudet sekä V osa työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet ja velvollisuudet. VI osassa määritellään vaarallisia aineita, menetelmiä ja teknologiaa toisiin valtioihin vievien valtioiden vastuu.

I osa: Yleissopimuksen soveltamisala ja käytettyjen käsitteiden määritelmät. Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen tarkoituksena on vaarallisten aineiden käytöstä johtuvien suuronnettomuuksien torjuminen ja onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen. Yleissopimus koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia. Yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ydinlaitokset ja laitokset, joissa käsitellään radioaktiivisia aineita. Yleissopimusta sovelletaan kuitenkin mainittujen laitosten niissä osissa, joissa käsiteltävät aineet eivät ole radioaktiivisia. Yleissopimusta ei sovelleta sotilaallisiin laitoksiin eikä muihin kuin putkistoa pitkin tapahtuviin kuljetuksiin laitoksen alueen ulkopuolelle. Yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi eräin edellytyksin jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle muitakin laitoksia tai taloudellisen toiminnan aloja, joilla on järjestetty vastaava suojelu (1 artikla).

Eritusten, olennaisten ongelmien vuoksi yleissopimuksen mukaiset ennaltaehkäisevät ja suojaavat toimenpiteet voidaan toteuttaa astei-

tain määrätyn ajan kuluessa ja laaditun suunnitelman mukaisesti (2 artikla).

Yleissopimuksessa käytettyjen käsitteiden määritelmiä sisältyy sen 3 artiklaan. Yleissopimuksessa käsitteellä "vaarallinen aine" tarkoitetaan ainetta tai aineiden seosta, joka kemiallisten, fysikaalisten tai myrkyllisten ominaisuuksiensa vuoksi yksin tai yhdisteessä aiheuttaa vaaraa. Käsitteellä "kynnysarvo" tarkoitetaan sitä tietyn vaarallisen aineen tai aineryhmän määrää, jonka ylittämisestä kansallisessa lainsäädännössä säädettyissä olosuhteissa tunnustaa suurta vaaraa aiheuttavan laitoksen. "Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos" tarkoittaa laitosta, joka pysyvästi tai väliaikaisesti tuottaa, jalostaa, käsittelee, pitää hallussaan tai varastoi yhtä tai useampaa vaarallista ainetta tai aineluokkaa sellaisia määriä, jotka ylittävät kynnysarvon. "Suuronnettomuus" tarkoittaa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen toiminnassa äkillistä tapahtumaa — kuten päästöä, tulipaloa tai räjähdystä — johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine ja joka aiheuttaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vakavaa vaaraa työntekijöille tai ympäristölle tai väestölle. "Turvallisuusselvitys" tarkoittaa teknistä, yritysjohtollista ja toiminnallista tietoa sisältävää kirjoitettua esitystä, joka kattaa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaarat ja riskit ja niiden valvonnan ja antaa perusteet laitoksen turvallisuuden vuoksi tehdyille toimenpiteille. "Vaara-tilanteella" tarkoitetaan mitä tahansa äkillistä tapahtumaa, johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine ja joka olisi voinut laajentua suuronnettomuudeksi ilman tilanteen vakavuutta lieventäviä tekijöitä, toimia tai järjestelmiä.

II osa: Yleisiä periaatteita. 4 artiklassa edellytetään yhtenäisen työntekijöiden sekä ympä-

ristön ja sen väestön suojelua suuronnettomuusuhalta koskevan kansallisen toimintaohjelman laatimista neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden asianomaisten kanssa.

Tätä toimintaohjelmaa tulee toteuttaa ryhtymällä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia koskeviin ennaltaehkäiseviin ja suojeleviin toimenpiteisiin.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen tunnistamiseksi tulee 5 artiklan nojalla luoda järjestelmä, joka perustuu luetteloon vaarallisista aineista tai aineryhmistä tai näistä molemmista sekä aineiden yhteydessä mainituista kynnysarvoista. Lisäksi edellytetään laaditun järjestelmän tarkistamista ja saattamista ajan tasalle säännöllisesti. Viranomaisen edellytetään 6 artiklan nojalla ryhtyvän toimiin suojatakseen luottamuksellista tietoa, joka on toimitettu viranomaiselle tai sen saataville yleis-sopimuksen 8, 12, 13 tai 14 artiklan mukaisesti ja jonka ilmitulon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle. Tietojen suojeleminen ei kuitenkaan saa aiheuttaa vakavan vaaran uhkaa työntekijöille tai ympäristölle tai sen väestölle.

III osa: Työnantajan velvollisuudet. 7 artikla edellyttää työnantajien tunnistavan kaikki heidän valvonnassaan olevat suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat laitokset 5 artiklassa tarkoitetun järjestelmän perusteella. Työnantajien tulee 8 artiklan mukaan tehdä ilmoitus viranomaisille kustakin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta laitoksesta määrätyn ajan kuluessa, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva laitos ja ennen uuden laitoksen käynnistämistä. Työnantajien tulee ilmoittaa viranomaisille etukäteen myös suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen pysyvästä sulkemisesta.

Työnantajan tulee 9 artiklan nojalla luoda ja pitää yllä kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen osalta kirjallisesti esitettyä vakavien vaaratilanteiden valvontajärjestelmää. Järjestelmän tulee kattaa muun muassa vaarojen tunnistaminen ja analysointi sekä riskien arviointi, laitoksen suunnittelu, turvallisuusjärjestelmät, laitoksen rakentaminen, kemikaalien valinta, laitoksen toiminta, kunnossapito ja systemaattinen tarkastus, henkilökunnan koulutus ja opastus, varusteiden hankinta henkilökunnan turvallisuuden takaamiseksi, henkilökunnan koulutuksen ja työtehtävien vastaavuus, työaika, vastuun määrittely ja ulkopuolisten urakoitsijoiden sekä tilapäisten

työntekijöiden valvonta laitoksen alueella. Järjestelmän tulee sisältää myös pelastussuunnitelmat, toimenpiteet suuronnettomuuden seurausten rajoittamiseksi, neuvottelut työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa sekä tietojen keräämisen onnettomuuksien ja vaaratilanteiden analysoimiseksi.

Työnantajien tulee laatia 9 artiklassa asetetut vaatimukset täyttävä turvallisuusselvitys 10 artiklasta ilmenevässä määräajassa.

Työnantajien tulee tarkistaa, uudistaa ja korjata turvallisuusselvitystä sellaisen muutoksen yhteydessä, jolla on merkittävä vaikutus laitoksen tai sen tuotantomenetelmien turvallisuustasoon tai vaarallisten aineiden määriin laitoksessa. Näin tulee menetellä myös silloin, kun tämä on tarpeellista teknisen tietämyksen kehityksen tai vaarojen arvioinnin vuoksi (11 artikla).

Työnantajien tulee toimittaa viranomaisille tai saattaa viranomaisten saataville edellä mainitut turvallisuusselvitykset (12 artikla) sekä ilmoittaa suuronnettomuudesta viranomaisille ja muille tätä tarkoitusta varten nimitetyille elimille välittömästi suuronnettomuuden sattumassa (13 artikla).

Työnantajien edellytetään esittävän määrätyn ajan kuluessa suuronnettomuudesta viranomaiselle yksityiskohtaisen raportin, jossa analysoidaan onnettomuuden syyt ja kuvataan välittömiä laitoksessa ilmenneitä seurauksia sekä kaikkia niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty onnettomuuden vaikutusten lieventämiseksi. Raportin tulee sisältää yksityiskohtainen suositus toimenpiteistä, joiden avulla onnettomuuden uusiutuminen voidaan estää (14 artikla).

IV osa: Asianomaisten viranomaisten velvollisuudet. 15 artikla määrää, että viranomaisten tulee huolehtia siitä, että kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen osalta laaditaan pelastussuunnitelmat ja menetelmät ulkopuolisen ympäristön ja sen väestön suojelemiseksi. Nämä suunnitelmat ja menetelmät tulee saattaa ajan tasalle sopivin väliajoin. Viranomaisten tulee 16 artiklan nojalla huolehtia siitä, että ajan tasalla olevaa tietoa turvatoimenpiteistä ja oikeanlaisesta käyttäytymisestä suuronnettomuustilanteessa jaetaan aktiivisesti väestön sille osalle, jota suuronnettomuuden voi olettaa koskevan. Suuronnettomuuden sattuessa varoitus tulee antaa mahdollisimman nopeasti. Mainitut tiedot tulee antaa tarpeellisissa määrin myös muille valtioille sil-

loin kun suuronnettomuudella saattaa olla valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia.

Viranomaisien tulee 17 artiklan nojalla laatia yleissopimuksen II osan yleisten periaatteiden mukainen toimintaohjelma suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten tarkoituksenmukaisesta sijoittamisesta. Päämääränä on suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten asianmukainen erottaminen työ- ja asuinalueista ja julkisista laitoksista sekä asianmukaisten toimenpiteiden valmistelu jo olemassa olevia suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia varten.

Viranomaisilta edellytetään 18 artiklassa niiden tehtävien hoitoon riittävää pätevyyttä, koulutusta ja kykyä. Viranomaisilla tulee olla mahdollisuus saada riittävästi teknistä ja ammatillista tukea tarkastaakseen, tutkiakseen ja arvioidakseen tässä yleissopimuksessa käsiteltäviä asioita, neuvoakseen näissä asioissa ja huolehtiakseen kansallisen lainsäädännön noudattamisesta. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työnantajan edustajien ja työntekijöiden edustajien tulee pääsääntöisesti saada mahdollisuus olla mukana tarkastajien valvoessa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluviksi määritettyjen toimenpiteiden toteuttamista käytännössä.

Viranomaisilla tulee 19 artiklan nojalla olla oikeus keskeyttää kaikki toiminta, joka aiheuttaa välitöntä suuronnettomuuden vaaraa.

V osa: Työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet ja velvollisuudet. 20 artiklan mukaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa tulee neuvotella työn turvallisuuden varmistamiseksi. Erityisesti työntekijöille ja heidän edustajilleen tulee antaa riittävää ja asianmukaista tietoa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaaroista ja niiden todennäköisistä seurauksista. Lisäksi työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee olla tietoisia kaikista viranomaisien antamista määräyksistä, ohjeista tai suosituksista. Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee myös olla oikeus tutustua turvallisuusselvitykseen, pelastussuunnitelmiin sekä onnettomuusraportteihin, joita valmisteltaessa tulee myös neuvotella heidän kanssaan. Työntekijöitä ja heidän edustajiaan tulee säännöllisesti opastaa ja kouluttaa suuronnettomuusien torjuntaan tarkoitettuihin käytännön toimiin ja menettelytapoihin sekä suuronnettomuuteen mahdollisesti johtavien tapahtumien hallintaan ja menetelmiin, joita on noudatetta-

va suuronnettomuuden sattuessa. Lisäksi työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee oman työalansa puitteissa ja ilman vaaraa syrjityksi joutumisesta ryhtyä korjaamaan tilannetta ja tarpeen mukaan keskeyttää toiminta sekä ilmoittaa esimiehelleen tai käynnistää hälytys, mikäli heillä koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella on perusteltua syytä olettaa välittömän suuronnettomuuden vaaran olevan käsillä. Edelleen työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee neuvotella työnantajan kanssa kaikista mahdollisista vaaroista, joiden he katsovat voivan käynnistää suuronnettomuuden. Heillä tulee olla oikeus ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle näistä vaaroista.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden edellytetään 21 artiklan nojalla noudattavan kaikkia käytännön toimenpiteitä ja menettelytapoja, jotka liittyvät suuronnettomuuden torjuntaan ja sellaisten tapahtumien hallintaan, jotka todennäköisesti johtavat suuronnettomuuteen riskialttiissa laitoksessa. Lisäksi heidän tulee noudattaa kaikkia pelastussuunnitelmia suuronnettomuuden sattuessa.

VI osa: Viejäm maiden vastuu. Mikäli vievässä valtiossa vaarallisten aineiden, menetelmien tai vaarallisen teknologian käyttö on kielletty mahdollisena suuronnettomuuden aiheuttajana, vievän valtion tulee saattaa tieto tästä kiellosta ja kiellon syistä kaikkien tuojamaiden saataville (22 artikla).

Yleissopimusta täydentävässä suosituksessa käsitellään kansainvälistä tietojenvaihtojärjestelmää, kansallista toimintaohjelmaa muilla kuin yleissopimuksen edellyttämällä aloilla, suuronnettomuuden työntekijöille aiheuttamien vahinkojen korvaamista sekä monikansallisten yritysten velvollisuutta huolehtia samalla tavoin eri maissa sijaitsevien toimipisteiden turvallisuudesta.

2. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön

Suuronnettomuusien torjuntaa koskevat säännökset ja määräykset sisältyvät Suomessa kemikaalilakiin (744/89) ja -asetukseen (675/93), työturvallisuuslakiin (299/58) sekä kemikaaleista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta annettuun valtioneuvoston päätökseen (1705/91). Lisäksi sen määräyksiä vastaavat eräät räjähdyksivaarallisista aineista annetun

lain (263/53) nojalla annettujen asetuksen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (682/90), räjähdysasetuksen (473/1993), nestekaasuasetuksen (711/93) sekä maa-kaasuasetuksen (1058/93) säännökset. Työntekijöiden ja heidän edustajiensa kuulemisesta ja heidän kanssaan neuvottelemisesta on säädetty laissa työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa (131/73). Työsuojelun yhteistoiminnan piiriin kuuluvista asioista säädetään tarkemmin työsuojelun valvonnasta annetussa asetuksessa (954/73).

Suomen lainsäädännössä suuronnettomuuden käsite vaihtelee riippuen siitä mitä toimenpiteitä säännökset koskevat. Suuronnettomuuksien tutkinnasta annetun lain (373/85) 3 §:ssä ja asetuksen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista 59 a §:ssä suuronnettomuuden käsite on määritelty laajemmaksi kuin kemikaaleista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta annetun valtioneuvoston päätöksen 1 §:n 4 momentissa. Mainittujen lain ja asetuksen määritelmät, jotka sisältävät henkilövahinkojen vaaran sekä laitoksessa että sen ulkopuolella sekä vakavan ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaran, vastaavat kattavuudeltaan yleissopimuksen 1 artiklan määritelmää.

Yleissopimuksen artiklassa 4 edellytetään, että jäsenvaltion tulee, neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, hyväksyä yhtenäinen työntekijöiden sekä ympäristön ja sen väestön suojelua suuronnettomuusuhalta koskeva kansallinen toimintaohjelma, jota tulee tarkistaa määräajoin. Vastaa- van kaltainen artikla sisältyy muun muassa vuodelta 1981 olevaan työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevaan yleissopimukseen nro 155. Tuota yleissopimusta ei katsottu voitavan ratifioida yhtenäisen toimintaohjelman puuttumisen johdosta (HE 86/1982 vp.). Artikla johti osaltaan siihen, että valtioneuvosto hyväksyi 12.4.1984 periaatepäätöksen valtakunnallisesta työympäristöohjelmasta, minkä jälkeen yleissopimus ratifioitiin vuonna 1985 (HE 112/84 vp.). Tähän periaatepäätökseen sisältyy myös suuronnettomuuksien torjuntaa koskeva kappale.

Yleissopimuksen 5 artiklassa edellytetty suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen tunnistamisjärjestelmä perustuu Suomessa asetukseen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sekä kemikaaleista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnas-

ta annettuun valtioneuvoston päätökseen, joi- hin sisältyy luettelo vaarallisista aineista ja aineyhdistelmistä sekä näiden aineiden kyn- nysarvoista. Asiakirjojen julkisuutta koskeva lainsäädäntö sisältää säännöksiä liiketoimintaa koskevien luottamuksellisten asiakirjojen salas-apidossa siten kuin artiklassa 6 edellytetään.

Yleissopimuksen III osan artiklojen 7—13 mukaisista työnantajien velvollisuuksista on kemikaaleista aiheutuvien riskien osalta sää- nökset asetuksessa vaarallisten kemikaalien te- ollisesta käsittelystä ja varastoinnista sekä ke- mikaaleista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjunnasta annetussa valtioneuvoston päätöksessä.

Asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sisältää muiden turvallisuutta lisäävien määräysten ohella erityisiä säännöksiä suuronnettomuuden vaaran torjunnasta (luku 9 a). Asetuksen 59 b § edel- lyttää erikseen määriteltyjen kemikaalien käsit- telyä ja varastointia harjoittavan laativan on- nettomuusvaaran arvioimiseksi selvityksen mahdollisista vaaratilanteista, niiden seurauk- sista laitoksen sisä- ja ulkopuolella sekä niiden ehkäisyyn varautumisesta. Mainitunlaisen toi- minnan harjoittajan tulee tietyin edellytyksin laatia myös suuronnettomuuden vaaran torjun- taa koskeva turvallisuus selvitys. Turvallisuus- selvityksen tulee pyrkiä ennakoimaan mahdol- liset vaaratilanteet sekä niiden vaikutukset lai- toksen sisä- ja ulkopuolella. Siihen tulee sisäl- tyä myös selvitys onnettomuuksien ehkäisystä ja seurausten rajoittamisesta. Turvallisuus selvi- tys tai selvitys siitä, miten se on tehty, tulee jättää toiminnan koosta riippuen joko teknisel- le tarkastuskeskukselle tai sen piiritoimistolle ennen toiminnan aloittamista (59 c §). Sekä riskinarviointi että turvallisuus selvitys tulee saattaa ajan tasalle onnettomuusvaaran lisään- tyessä (59 d §). Toiminnan harjoittajan, jonka tulee laatia turvallisuus selvitys, tulee tiedottaa turvallisuustoimista ja toimintaohjeista yhteis- öille ja henkilöille, jotka suuronnettomuusti- lanteessa saattavat joutua vaaraan. Tietojen tulee lisäksi olla yleisön saatavilla (59 e §).

Kemikaaleista aiheutuvan suuronnettomuus- vaaran torjunnasta annetun valtioneuvoston päätöksen 2 § edellyttää työnantajan huolehti- van jatkuvasti tarpeellisista toimista vaarojen tunnistamiseksi, onnettomuuksien ehkäisemi- seksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi työ- paikoilla. Päätöksen 5 § edellyttää päätöksessä määriteltyä toimintaa harjoittavan työnantajan

laativan suuronnettomuusvaaran arvioimiseksi selvityksen, jossa kuvataan toiminnassa mahdollisesti esiintyviä vaaratilanteita, niiden todennäköisiä seurauksia sekä turva- ja varotoimenpiteitä vaaratilanteiden ehkäisemiseksi. Työnantajan edellytetään 6 §:n nojalla tekävän päätöksessä mainituin edellytyksin järjestelmällisen turvallisuusselvityksen onnettomuusriskeistä, niiden edellyttämistä turvatoimista sekä onnettomuuden vaaraan ja sen seurauksien rajoittamiseen vaikuttavista seikoista. Vaaran arviointi ja turvallisuusselvitykset tulee saattaa ajan tasalle onnettomuusvaaran lisääntyessä (7 §). Työnantajan edellytetään myös laativan suunnitelmat ja huolehtivan riittävästä valmiudesta ja organisaatiosta työntekijöiden pelastamiseksi, onnettomuuden seurausten rajoittamiseksi ja tarvittavan ensiavun antamiseksi (9 §). Päätös sisältää myös työnantajan velvollisuuden kouluttaa ja ohjeistaa työntekijöitä vaaran torjumisesta ja pelastussuunnitelman mukaisesti oikeista menettelytavoista onnettomuuden varalta. Myös työturvallisuuslain 26 a § edellyttää työnantajan antavan työntekijöille tarpeelliset ohjeet onnettomuusvaaran torjumisesta sekä menettelytavoista onnettomuuden sattuessa.

Myös räjähdeasetus sisältää muiden turvallisuutta lisäävien säännösten ohella säännöksiä suuronnettomuuden vaaran torjunnasta (10 luku). Asetuksen 87 § edellyttää räjähteiden valmistajan tai varastojen laativan tietyin edellytyksin järjestelmällisen turvallisuusselvityksen onnettomuusriskeistä, niiden mahdollisista seurauksista, onnettomuuksien ehkäisystä sekä niiden seurausten rajoittamisesta. Turvallisuusselvitys tai selvitys sen laatimisesta tulee toimittaa tekniselle tarkastuskeskukselle. Selvitys tulee saattaa ajan tasalle onnettomuuden vaaran lisääntyessä (88 §).

Viranomaisten velvollisuus huolehtia laitoksen ulkopuolisesta hätävalmiudesta on Suomessa hoidettu sisäasiainministeriön kuntien pelastuspalvelun perussuunnitelmalla, jonka tulee kattaa 15 artiklan vaatimukset.

Säännöksiä yleissopimuksen 13 artiklan edellyttämästä onnettomuuden ilmoittamisvelvollisuudesta sisältyy useisiin säädöksiin. Muun muassa asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sisältää säännöksen ilmoittamisvelvollisuudesta (53 §).

Onnettomuuksien syiden selvittely kuuluu Suomessa myös viranomaisten velvollisuuksiin. Asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta kä-

sittelystä ja varastoinnista edellyttää Teknillisen tarkastuskeskuksen tutkivan onnettomuuden, jos se on tarpeellista onnettomuuden syyn selvittämiseksi tai laitoksen turvallisuuden tai onnettomuuksien ennalta ehkäisyn kannalta (54 §). Lisäksi suuronnettomuuksien sekä vaaratilanteiden tutkintaa varten tulee asettaa erityinen tutkijalautakunta suuronnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa säädetyin edellytyksin. Suomen lainsäädännössä ei ole suoraanaisesti yleissopimuksen 14 artiklaa vastaavaa säännöstä, jonka mukaan työnantajien tulee esittää määrätyn ajan kuluessa suuronnettomuudesta viranomaiselle raportti, jossa analysoidaan onnettomuuden syitä ja kuvataan välittömiä laitoksessa ilmenneitä seurauksia ja toimenpiteitä, joihin on ryhdytty onnettomuuden vaikutusten lieventämiseksi. Koska tämä tehtävä on Suomessa säädetty viranomaisen velvollisuudeksi, yleissopimuksen ratifiointiedellytysten on katsottava täyttyvän myös tältä osin.

Yleissopimuksen IV osan artiklat 15—19 sisältävät määräyksiä viranomaisten velvollisuuksista. Suomessa työsuojelutarkastajat valvovat laitoksen työntekijöiden osalta toiminnan turvallisuutta. Teknillinen tarkastuskeskus sekä palopäällikkö valvovat muun muassa asetukseen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sisältyvien turvallisuussäännösten noudattamista.

Yleissopimuksen 17 artiklassa edellytetään vaaraa aiheuttavien laitosten asianmukaista erottamista työ- ja asuinalueista ja julkisista laitoksista. Rakennuslainsäädäntöön sisältyvät säännökset siitä, mitä vaatimuksia kaavassa osoitetun maankäytön tulee täyttää. Siten nämä säännökset kattavat myös onnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten sijoittamisen. Rakennuslainsäädännössä edellytetään, että eri toimintojen tulee sijoittua toisiinsa nähden tarkoituksenmukaisella tavalla ja kaavan tulee tyydyttää muun muassa terveellisuuden ja turvallisuuden vaatimukset. Edelleen on säädetty, että asuntoalueet on sijoitettava sopivasti ja eristettävä riittävästi teollisuus- ja varastoalueista puistoilla, suoja-alueilla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Muiden kuin ydinvoimaloiden osalta tarkempia suojavyöhykemääräyksiä tai ohjeita ei ole annettu. Vaaraa aiheuttavien hankkeiden sijainnin sopivuus on kaavoituksessa arvioitu tapauskohtaisesti hankkeen laadun mukaan. Koska rakennuslainsäädännössä on selkeästi ilmoitettu toimin-

taohjeet vaaraa aiheuttavien laitosten sijoittamiselle, ei muunlaisen erillisen toimintaohjelman laatimiseen ole tarvetta. Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama työryhmä valmistelee parhaillaan vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevaa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä. Tähän kemikaalilain ja teollisuuskemikaaliasetuksen nojalla annettavaan päätökseen aiotaan sisällyttää myös vaarallisia kemikaaleja käsittelevien laitosten sijoittelua ja suojaetäisyyksiä koskevia määräyksiä. Nämä määräykset tulevat aikaan otettaviksi huomioon myös kaavoituksessa.

Artiklan 20 edellyttämät työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat säännökset sisältyvät lakiin työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa. Lain 2 luku sisältää säännökset työnantajan ja työntekijän yhteistoiminnasta työsuojeluasioissa. Työntekijöillä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada yleissopimuksen edellyttämät tiedot. Työsuojelun yhteistoiminnan piiriin kuuluvista asioista säädetään tarkemmin työsuojelun valvonnasta annetussa asetuksessa. Asetuksen 23 §:ssä määritellään työsuojeluvaltuutetun tehtävät ja asetuksen 5 luvussa työsuojelutoimikunnan tehtävät. Työsuojelutoimikunnan tehtäviin kuuluu asetuksen 29 §:n mukaan muun muassa perehtyminen työn turvallisuutta ja terveellisyttä koskeviin työpaikan olosuhteisiin ja tarvittaessa muun muassa tarkastuksia suorittamalla kiinnittää erityistä huomiota vaarallisiin työolosuhteisiin ja työtapoihin sekä tehdä esityksiä niiden korjaamiseksi. Toimikunnan tulee myös tutustua työn turvallisuuteen ja terveellisyteen vaikuttaviin työpaikan muutos- ja uudistussuunnitelmiin sekä antaa lausunnot niistä työnantajalle. Työsuojelutoimikunnan tulee lisäksi seurata tapaturma- ja terveystilannetta työpaikalla sekä ryhtyä toimenpiteisiin tutkimusten toimeenpanemiseksi tapaturmien ja työstä johtuvien sairauksien syiden selvittämiseksi. Toimikunnan tulee myös pyrkiä kehittämään työn turvallisuutta ja terveellisyttä edistäviä menettelytapoja ja tehdä niitä koskevia esityksiä työnantajalle. Työsuojelutoimikunnan tulee suunnitella työsuojelukoulutusta, tehdä sitä koskevia esityksiä työnantajalle ja milloin niin on sovitusti, järjestää tätä koulutusta.

Yleissopimuksen 19 artiklassa edellytetystä valvontaviranomaisten oikeudesta keskeyttää vaarallinen toiminta on säädetty muun muassa

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 16 §:ssä. Sen mukaan työsuojelutarkastaja voi tarkemmin säädetyin edellytyksin kieltää laitteen tai työmenetelmän käyttämisen tai työnteon jatkamisen, jos työpaikalla vallitsevasta puutteellisuudesta tai epäkohdasta aiheutuu työntekijälle hengen tai terveyden menettämisen vaara. Säännöksiä viranomaisen oikeudesta kieltää ja rajoittaa vaarallista toimintaa sisältyy myös kemikaalilain 8 lukuun. Lain 43 §:ssä todetaan, että jos kemikaalin tai sen käytön todetaan tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa ihmisen terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää sen valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen tai muun luovuttamisen, maastaviennin, käytön ja muun näihin rinnastettavan kemikaalin käsittelyn sekä määrätä toimintaa koskevista rajoituksista ja ehdoista. Mikäli mainitun haitan torjuminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä sosiaali- ja terveysministeriö tai vesi- ja ympäristöhallitus voivat tilapäisesti määrätä tarvittavista kielloista ja rajoituksista. Lain 44 § sisältää säännöksen tuotteen ja tarvikkeen käsittelyn kieltämisestä. Myös lain palo- ja pelastustoimesta (559/75) 47 § sisältää säännökset palotarkastajan ja palopäällikön oikeudesta kieltää paloturvallisuuden kannalta vaarallinen menettely. Ilmansuojelulain (67/82) 22 § valtuuttaa lääninhallituksen asettamaan uhan että toiminta tulee keskeyttää osaksi tai kokonaan, ellei sen asettamia mainitun lain mukaisia velvoitteita täytetä.

Työsuojeluvaltuutetulla on 20 artiklassa edellytetyillä tavoin oikeus keskeyttää lain työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 11 a §:n nojalla työ, josta aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa työntekijän hengelle tai terveydelle. Myös työntekijällä on oikeus pidättäytyä työstä, jos siitä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle (työturvallisuuslain 9 c §). Työsopimuslain (320/70) 14 § edellyttää työntekijän ilmoitettavan työnantajalle koneissa, laitteissa tai välineissä havaitsemistaan vioista tai puutteellisuuksista, joista saattaa aiheutua tapaturman tai sairastumisen vaaraa.

Yleissopimuksen 21 artiklan edellyttämä säännös työntekijän velvollisuudesta noudattaa työturvallisuutta koskevia määräyksiä sisältyy työturvallisuuslain 9 §:n 4 momenttiin. Myös työsopimuslain 14 § edellyttää työntekijän nou-

dattavan työturvallisuuden edellyttämää varovaisuutta.

Viejämaiden vastuuta koskevan artiklan 22 osalta kemikaalilain 42 §:ssä säädetään kiellettyjen ja voimakkaasti rajoitettujen kemikaalien vienti-ilmoitusmenettelystä. Tämä lainkohta ei edellytä vienti-ilmoitusmenettelyä noudatettavaksi vaarallisuutensa vuoksi kiellettyjen käsitelymenetelmien eikä laitteistojen osalta. Kyseinen sopimuskohta ei kuitenkaan edellytä sopimusvaltioilta kemikaalilain 42 §:n mukaista aktiivista ilmoitusmenettelyä, vaan ainoastaan tietojen saavilla pitämistä. Koska Suomen viranomaiset kysyttäessä selvittävät ja ilmoittavat myös mahdollisesti kielletyt käsitelymenetelmät ja laitteistot, maamme lainsäädännön ja käytännön on katsottava tältäkin osin vastaavan yleissopimuksen edellytyksiä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että yleissopimuksen hyväksymiselle ei Suomessa ole välittömiä lainsäädännöllisiä esteitä.

3. Yleissopimuksen suhde Euroopan yhdentymiskehitykseen ja muihin kansainvälisiin sopimuksiin

Euroopan yhteisöjen neuvosto on antanut 24.6.1982 myös ETA-sopimuksen piiriin kuuluvan direktiivin (82/501/ETY) tietyn teollisen toiminnan suuronnettomuuden vaarasta (eli niin kutsutun Seveso-direktiivin). Yleissopimus nro 174 perustuu pitkälti Seveso-direktiiviin eikä ole sen määräysten kanssa ristiriidassa. Euroopan yhteisöjen komissiossa valmistellaan parhaillaan Seveso-direktiiviä muuttavaa niin kutsuttua Comah-direktiiviä.

Hallitus selvittää parhaillaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE:n) puitteissa laaditun yleissopimuk-

sen, joka koskee teollisuusonnettomuuksien valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia, ratifiointiedellytyksiä. Koska yleissopimukset kattavat osittain samoja asioita, hallitus pitää tarkoituksenmukaisena niiden mahdollista ratifiointia samanaikaisesti.

Mainituista syistä yleissopimusta ei tässä vaiheessa esitetä hyväksyttäväksi.

4. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten ja suositusten eduskuntakäsittely

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artikla edellyttää kunkin jäsenvaltion saattavan yleiskokouksen hyväksymät yleissopimukset ja suositukset määrääjassa yleiskokouksen istunnon päättymisestä toimivaltaisen valtioelimen käsiteltäväksi lainsäädäntö- tai muita toimia varten. Tämän vuoksi yleissopimus tulee saat-
taa eduskunnan käsiteltäväksi.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta ei tässä vaiheessa hyväksyisi Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 22 päivänä kesäkuuta 1993 hyväksyttyä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimusta nro 174, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa, ja

että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 22 päivänä kesäkuuta 1993 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus nro 181, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa, otettaisiin huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Työministeri Ilkka Kanerva

(Suomennos)

YLEISSOPIMUS

(nro 174),

joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa
teollisuudessa

Kansainvälisen työjärjestön yleiskonferenssi,

aloitettuaan 80. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana Genevessä 2. päivänä kesäkuuta 1993,

otettuaan huomioon muut vastaavat kansainväliset työtä koskevat yleissopimukset ja suositukset sekä erityisesti työturvallisuutta ja työterveyttä sekä työympäristöä koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1981 ja työturvallisuutta kemikaaleja käytettäessä koskevan yleissopimuksen ja suosituksen, 1990, ja painottaen tarvetta maailmanlaajuiseen ja yhtenäiseen näkökulmaan,

otettuaan huomioon myös ILO:n ohjeiston, joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa, julkaistu 1991,

pantuaan merkille, että on tarpeen varmistaa, että kaikkiin soveltuviin toimenpiteisiin ryhdytään

- a) suuronnettomuuksien torjumiseksi,
- b) suuronnettomuusvaaran saattamiseksi mahdollisimman vähäiseksi,
- c) suuronnettomuuksien seurausten saattamiseksi mahdollisimman vähäiseksi,

otettuaan huomioon tällaisten onnettomuuksien syyt, mukaanlukien organisaatiota koskevat virheet, inhimilliset tekijät, laiteviat, poikkeamisen normaaleista toimintaolosuhteista, ulkopuoliset häiriöt ja luonnonvoimat,

pantuaan merkille, että kemikaalien turvallista käyttöä koskevan kansainvälisen ohjelman puitteissa tarvitaan yhteistyötä Kansainvälisen työjärjestön, Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelman ja Maailman terveysjärjestön sekä muiden vastaavien hallitusten välisten järjestöjen välillä,

päätettyään tiettyjen, suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevien määräysten hyväksymisestä, mikä on tämän istunnon esityslistalla neljäntenä asiakohtana, sekä

CONVENTION

No. 174

concerning the Prevention of Major Industrial
Accidents

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 80th Session on 2 June 1993, and

Noting the relevant international labour Conventions and Recommendations and, in particular, the Occupational Safety and Health Convention and Recommendation, 1981, and the Chemicals Convention and Recommendation, 1990, and stressing the need for a global and coherent approach, and

Noting also the ILO Code of practice on the Prevention of major industrial accidents, published in 1991, and

Having regard to the need to ensure that all appropriate measures are taken to:

- (a) prevent major accidents;
- (b) minimize the risks of major accidents;
- (c) minimize the effects of major accidents, and

Considering the causes of such accidents including organizational errors, the human factor, component failures, deviation from normal operational conditions, outside interference and natural forces, and

Having regard to the need for cooperation, within the International Programme on Chemical Safety, between the International Labour Organization, the United Nations Environment Programme and the World Health Organization, as well as with other relevant intergovernmental organizations, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the prevention of major industrial accidents, which is the fourth item on the agenda of the session, and

päätettyään, että nämä ehdotukset tulee laatia kansainvälisen yleissopimuksen muotoon, hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta vuonna 1993 seuraavan yleissopimuksen, josta voidaan käyttää nimitystä Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskeva yleissopimus, 1993.

I OSA

Sopimuksen soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on vaarallisten aineiden käytöstä johtuvien suuronnettomuuksien torjuminen ja onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

2. Tämä yleissopimus koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia.

3. Tämä yleissopimus ei koske

a) ydinlaitoksia ja laitoksia, joissa käsitellään radioaktiivisia aineita, paitsi niitä osia laitoksista, joissa käsiteltävät aineet eivät ole radioaktiivisia,

b) sotilaallisia laitoksia,

c) muita kuin putkistoa pitkin tapahtuvia kuljetuksia laitoksen alueen ulkopuolelle.

4. Yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi neuvoteltuaan asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä sellaisten osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, jättää yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle laitoksia tai taloudellisen toiminnan aloja, joilla on järjestetty vastaava suojelu.

2 artikla

Mikäli erityisiä, olennaisia ongelmia ilmenee, joiden vuoksi ei ole mahdollista välittömästi panna täytäntöön kaikkia yleissopimuksen mukaisia ennaltaehkäiseviä ja suojaavia toimenpiteitä, jäsenvaltion tulee laatia suunnitelma neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, kyseisten toimenpiteiden asteittaisesta täytäntöönpanosta määrätyn ajan kuluessa.

3 artikla

Tätä yleissopimusta tulkittaessa

a) käsitteellä "vaarallinen aine" tarkoitetaan ainetta tai aineiden seosta, joka kemiallisten, fysikaalisten tai myrkyllisten ominaisuuksiensa vuoksi yksin tai yhdisteessä aiheuttaa vaaraa,

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention;

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-three the following Convention, which may be cited as the Prevention of Major Industrial Accidents Convention, 1993.

PART I

Scope and definitions

Article 1

1. The purpose of this Convention is the prevention of major accidents involving hazardous substances and the limitation of the consequences of such accidents.

2. This Convention applies to major hazard installations.

3. This Convention does not apply to:

(a) nuclear installations and plants processing radioactive substances except for facilities handling non-radioactive substances at these installations;

(b) military installations;

(c) transport outside the site of an installation other than by pipeline.

4. A Member ratifying this Convention may, after consulting the representative organizations of employers and workers concerned and other interested parties who may be affected, exclude from the application of the Convention installations or branches of economic activity for which equivalent protection is provided.

Article 2

Where special problems of a substantial nature arise so that it is not immediately possible to implement all the preventive and protective measures provided for in this Convention, a Member shall draw up plans, in consultation with the most representative organizations of employers and workers and with other interested parties who may be affected, for the progressive implementation of the said measures within a fixed time-frame.

Article 3

For the purposes of this Convention:

(a) the term "hazardous substance" means a substance or mixture of substances which by virtue of chemical, physical or toxicological properties, either singly or in combination, constitutes a hazard;

b) käsitteellä ”kynnysarvo” tarkoitetaan sitä tietyn vaarallisen aineen tai aineryhmän määrää, jonka kansallisessa lainsäädännössä säädettyissä olosuhteissa ylittämistä tunnistaa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen,

c) käsitteellä ”suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos” tarkoitetaan laitosta, joka pysyvästi tai väliaikaisesti tuottaa, jalostaa, käsittelee, pitää hallussaan tai varastoi yhtä tai useampaa vaarallista ainetta tai aineluokkaa sellaisia määriä, jotka ylittävät kynnysarvon,

d) käsitteellä ”suuronnettomuus” tarkoitetaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen toiminnassa äkillistä tapahtumaa — kuten päästöä, tulipaloa tai räjähdystä — johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine ja joka aiheuttaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vakavaa vaaraa työntekijöille tai ympäristölle tai väestölle,

e) käsitteellä ”turvallisuukselvitys” tarkoitetaan teknistä, yritysjohtollista ja toiminnallista tietoa sisältävää kirjoitettua esitystä, joka kattaa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaarat ja riskit ja niiden valvonnan ja antaa perusteet laitoksen turvallisuuden vuoksi tehdyille toimenpiteille,

f) käsitteellä ”vaaratilanne” tarkoitetaan mitä tahansa äkillistä tapahtumaa, johon liittyy yksi tai useampi vaarallinen aine ja joka olisi voinut laajentua suuronnettomuudeksi ilman tilanteen vakavuutta lieventäviä tekijöitä, toimia tai järjestelmiä.

(b) the term ”threshold quantity” means for a given hazardous substance or category of substances that quantity, prescribed in national laws and regulations by reference to specific conditions, which if exceeded identifies a major hazard installation;

(c) the term ”major hazard installation” means one which produces, processes, handles, uses, disposes of or stores, either permanently or temporarily, one or more hazardous substances or categories of substances in quantities which exceed the threshold quantity;

(d) the term ”major accident” means a sudden occurrence — such as a major emission, fire or explosion — in the course of an activity within a major hazard installation, involving one or more hazardous substances and leading to a serious danger to workers, the public or the environment, whether immediate or delayed;

(e) the term ”safety report” means a written presentation of the technical, management and operational information covering the hazards and risks of a major hazard installation and their control and providing justification for the measures taken for the safety of the installation;

(f) the term ”near miss” means any sudden event involving one or more hazardous substances which, but for mitigating effects, actions or systems, could have escalated to a major accident.

II OSA

Yleisiä periaatteita

4 artikla

1. Ottaen huomioon kansallisen lainsäädännön sekä kansalliset olosuhteet ja käytännön ja neuvotellen edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden asianomaisten kanssa kunkin jäsenvaltion tulee määritellä yhtenäinen työntekijöiden sekä ympäristön ja sen väestön suojelua suuronnettomuusuhalta koskeva kansallinen toimintaohjelma, jota jäsenvaltion tulee toteuttaa sekä määräajoin tarkistaa.

2. Tätä toimintaohjelmaa tulee toteuttaa ryhtymällä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia koskeviin ennaltaehkäiseviin ja suojeleviin toimenpiteisiin, ja toimintaohjelman tulee, mikäli mahdollista, edistää parhaan saatavilla olevan turvallisuusteknologian käyttöä.

PART II

General principles

Article 4

1. In the light of national laws and regulations, conditions and practices, and in consultation with the most representative organizations of employers and workers and with other interested parties who may be affected, each Member shall formulate, implement and periodically review a coherent national policy concerning the protection of workers, the public and the environment against the risk of major accidents.

2. This policy shall be implemented through preventive and protective measures for major hazard installations and, where practicable, shall promote the use of the best available safety technologies.

5 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tai jonkin tämän hyväksymän tai tunnustaman hallintoelimen tulee, neuvoteltuaan edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden osapuolten kanssa, joita asia saattaa koskea, luoda 3 artiklan c kohdan tarkoittaman suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen tunnistamiseksi järjestelmä, joka perustuu luetteloon vaarallisista aineista tai aineryhmistä tai näistä molemmista sekä aineiden yhteydessä mainituista kynnysarvoista kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisten standardien mukaisesti.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua järjestelmää tulee säännöllisesti tarkistaa ja saattaa ajan tasalle.

6 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee, neuvoteltuaan edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä erityisiin toimiin suojatakseen luottamuksellista tietoa, joka on toimitettu viranomaiselle tai sen saataville 8, 12, 13 tai 14 artiklan mukaisesti ja jonka ilmitulon voi olettaa aiheuttavan vahinkoa työnantajan liiketoiminnalle, mikäli toimenpiteet eivät aiheuta vakavan vaaran uhkaa työntekijöille tai ympäristölle tai sen väestölle.

III OSA

Työnantajien velvollisuudet

Tunnistaminen

7 artikla

Työnantajien tulee tunnistaa kaikki heidän valvonnassaan olevat suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat laitokset 5 artiklassa tarkoitettuna järjestelmän perusteella.

Ilmoittaminen

8 artikla

1. Työnantajien tulee tehdä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle kustakin tunnistamastaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta laitoksesta.

- a) määrätyn ajan kuluessa, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva laitos,
- b) ennen uuden laitoksen käynnistämistä.

2. Työnantajien tulee ilmoittaa asianomaisel-

Article 5

1. The competent authority, or a body approved or recognized by the competent authority, shall, after consulting the most representative organizations of employers and workers and other interested parties who may be affected, establish a system for the identification of major hazard installations as defined in Article 3 (c), based on a list of hazardous substances or of categories of hazardous substances or of both, together with their respective threshold quantities, in accordance with national laws and regulations or international standards.

2. The system mentioned in paragraph 1 above shall be regularly reviewed and updated.

Article 6

The competent authority, after consulting the representative organizations of employers and workers concerned, shall make special provision to protect confidential information transmitted or made available to it in accordance with Articles 8, 12, 13 or 14, whose disclosure would be liable to cause harm to an employer's business, so long as this provision does not lead to serious risk to the workers, the public or the environment.

PART III

Responsibilities of employers

Identification

Article 7

Employers shall identify any major hazard installation within their control on the basis of the system referred to in Article 5.

Notification

Article 8

1. Employers shall notify the competent authority of any major hazard installation which they have identified:

- (a) within a fixed time-frame for an existing installation;
- (b) before it is put into operation in the case of a new installation.

2. Employers shall also notify the competent

le viranomaiselle etukäteen myös suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen pysyvää sulkemisesta.

Järjestelyt laitoksissa

9 artikla

Kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen kohdalla työnantajan tulee luoda ja pitää yllä kirjallisesti esitettyä vakavien vaaratilanteiden valvontajärjestelmää, johon sisältyvät seuraavat järjestelyt:

a) vaarojen tunnistaminen ja analysointi sekä riskien arviointi, mukaanlukien aineiden välisten mahdollisten vuorovaikutusten huomioonottaminen,

b) tekniset toimenpiteet, mukaanlukien laitoksen suunnittelu, turvallisuusjärjestelmät, laitoksen rakentaminen, kemikaalien valinta, laitoksen toiminta, kunnossapito ja systemaattinen tarkastus,

c) organisaatiota koskevat toimenpiteet, mukaanlukien henkilökunnan koulutus ja opastus, varusteiden hankinta henkilökunnan turvallisuuden takaamiseksi, henkilökunnan koulutuksen ja työtehtävien vastaavuus, työaika, vastuun määrittely ja ulkopuolisten urakoitsijoiden sekä tilapäisten työntekijöiden valvonta laitoksen alueella,

d) hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menetelmät, mukaanlukien:

(i) laitoksen tehokkaiden hätätilanteessa noudatettavien suunnitelmien ja menetelmien valmistelu, lääkintähuolto mukaanlukien, joita on tarkoitus soveltaa suuronnettomuudessa tai sen uhatessa ja joiden tehokkuus tarkastetaan ja arvioidaan määräajoin sekä jotka uusitaan tarpeen mukaan,

(ii) tiedon toimittaminen laitoksessa mahdollisesti ilmenevistä onnettomuuksista ja laitoksen omista hätäsuunnitelmista viranomaisille ja niille elimille, jotka ovat vastuussa laitoksen ulkopuolista väestöä ja ympäristöä suojaavien hätäsuunnitelmien ja -menetelmien kehittämisestä,

(iii) kaikki tarpeelliset neuvottelut kyseisten viranomaisten ja elinten kanssa,

e) toimenpiteet suuronnettomuuden seurausten rajoittamiseksi,

f) neuvottelut työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa,

g) järjestelmän parantaminen, mukaanlukien toimenpiteet tiedon keräämiseksi sekä onnetto-

authority before any permanent closure of a major hazard installation.

Arrangements at the level of the installation

Article 9

In respect of each major hazard installation employers shall establish and maintain a documented system of major hazard control which includes provision for:

(a) the identification and analysis of hazards and the assessment of risks including consideration of possible interactions between substances;

(b) technical measures, including design, safety systems, construction, choice of chemicals, operation, maintenance and systematic inspection of the installation;

(c) organizational measures, including training and instruction of personnel, the provision of equipment in order to ensure their safety, staffing levels, hours of work, definition of responsibilities, and controls on outside contractors and temporary workers on the site of the installation;

(d) emergency plans and procedures, including:

(i) the preparation of effective site emergency plans and procedures, including emergency medical procedures, to be applied in case of major accidents or threat thereof, with periodic testing and evaluation of their effectiveness and revision as necessary;

(ii) the provision of information on potential accidents and site emergency plans to authorities and bodies responsible for the preparation of emergency plans and procedures for the protection of the public and the environment outside the site of the installation;

(iii) any necessary consultation with such authorities and bodies;

(e) measures to limit the consequences of a major accident;

(f) consultation with workers and their representatives;

(g) improvement of the system, including measures for gathering information and anal-

muuksien ja vaaratilanteiden analysoimiseksi. Tällä tavoin saadusta tiedosta tulee keskustella työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa, ja tieto tulee merkitä muistiin kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

Turvallisuusselvitys

10 artikla

1. Työnantajien tulee valmistella 9 artiklassa asetettuihin vaatimuksiin perustuva turvallisuusselvitys.

2. Selvitys valmistellaan

a) kansallisessa lainsäädännössä määrätyn ajanjakson kuluessa ilmoituksen tekemisestä, mikäli kyseessä on jo olemassa oleva suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava laitos,

b) ennen uuden suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen käynnistämistä.

11 artikla

Työnantajien tulee tarkistaa, uudistaa ja korjata turvallisuusselvitystä

(a) sellaisen muutoksen yhteydessä, jolla on merkittävä vaikutus laitoksen tai sen tuotantomenetelmien turvallisuustasoon tai vaarallisten aineiden määrään laitoksessa,

(b) milloin tämä on tarpeellista teknisen tietämyksen kehityksen tai vaarojen arvioinnin vuoksi,

(c) kansallisissa laeissa ja säädöksissä säädettyin väliajoin,

(d) asianomaisen viranomaisen pyynnöstä.

12 artikla

Työnantajien tulee toimittaa asianomaiselle viranomaiselle tai saattaa kyseisen viranomaisen saataville 10 ja 11 artiklassa tarkoitetut turvallisuusselvitykset.

Onnettomuudesta ilmoittaminen

13 artikla

Työnantajien tulee ilmoittaa suuronnettomuudesta asianomaiselle viranomaiselle ja muille tätä tarkoitusta varten nimitetyille elimille välittömästi suuronnettomuuden sattumista.

14 artikla

1. Työnantajien tulee määrätyn ajan kuluessa suuronnettomuudesta esittää asianomaiselle vi-

ysing accidents and near misses. The lessons so learnt shall be discussed with the workers and their representatives and shall be recorded in accordance with national law and practice.

Safety report

Article 10

1. Employers shall prepare a safety report based on the requirements of Article 9.

2. The report shall be prepared:

(a) in the case of existing major hazard installations, within a period after notification prescribed by national laws or regulations;

(b) in the case of any new major hazard installation, before it is put into operation.

Article 11

Employers shall review, update and amend the safety report:

(a) in the event of a modification which has a significant influence on the level of safety in the installation or its processes or in the quantities of hazardous substances present;

(b) when developments in technical knowledge or in the assessment of hazards make this appropriate;

(c) at intervals prescribed by national laws or regulations;

(d) at the request of the competent authority.

Article 12

Employers shall transmit or make available to the competent authority the safety reports referred to in Articles 10 and 11.

Accident reporting

Article 13

Employers shall inform the competent authority and other bodies designated for this purpose as soon as a major accident occurs.

Article 14

1. Employers shall, within a fixed time-frame after a major accident, present a detailed

ranomaiselle yksityiskohtainen raportti, jossa analysoidaan onnettomuuden syitä ja kuvataan välittömiä laitoksessa ilmenneitä seurauksia sekä kaikkia niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty onnettomuuden vaikutusten lieventämiseksi.

2. Raportin tulee sisältää yksityiskohtainen suositus toimenpiteistä, joiden avulla onnettomuuden uusiutuminen voidaan estää.

IV OSA

Asianomaisten viranomaisten velvollisuudet

Laitoksen ulkopuolinen hätätilavalmius

15 artikla

Otettuaan huomioon työnantajan toimittamat tiedot asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että kunkin suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen osalta laaditaan hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menetelmät ulkopuolisen ympäristön ja sen väestön suojelemiseksi, ja että nämä suunnitelmat ja menetelmät saatetaan ajan tasalle sopivin väliajoin ja yhteistyössä asianomaisten viranomaisten ja elinten kanssa.

16 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että

(a) tietoa turvatoimenpiteistä ja oikeanlaisesta käyttäytymisestä suuronnettomuustilanteessa jaetaan väestön sille osalle, jota suuronnettomuuden voi olettaa koskettavan, ilman että tällaista tietoa tarvitsee erikseen pyytää sekä huolehtia siitä, että tällainen tieto saatetaan ajan tasalle ja jaetaan uudelleen sopivin väliajoin,

(b) varoitus annetaan mahdollisimman nopeasti suuronnettomuuden sattuessa,

(c) siellä missä suuronnettomuudella saattaa olla maan rajat ylittäviä vaikutuksia, yllä a ja b kohdissa vaadittu tieto ilmoitetaan niille valtioille, joita asia koskee, jotta nämä voivat osallistua yhteistyö- ja koordinoitijärjestelyihin.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten sijoittaminen

17 artikla

Asianomaisen viranomaisen tulee laatia toimintaohjelma suuronnettomuuden vaaraa aihe-

report to the competent authority containing an analysis of the causes of the accident and describing its immediate on-site consequences, and any action taken to mitigate its effects.

2. The report shall include recommendations detailing actions to be taken to prevent a recurrence.

PART IV

Responsibilities of competent authorities

Off-site emergency preparedness

Article 15

Taking into account the information provided by the employer, the competent authority shall ensure that emergency plans and procedures containing provisions for the protection of the public and the environment outside the site of each major hazard installation are established, updated at appropriate intervals and coordinated with the relevant authorities and bodies.

Article 16

The competent authority shall ensure that:

(a) information on safety measures and the correct behaviour to adopt in the case of a major accident is disseminated to members of the public liable to be affected by a major accident without their having to request it and that such information is updated and redisseminated at appropriate intervals;

(b) warning is given as soon as possible in the case of a major accident;

(c) where a major accident could have transboundary effects, the information required in (a) and (b) above is provided to the States concerned, to assist in cooperation and coordination arrangements.

Siting of major hazard installations

Article 17

The competent authority shall establish a comprehensive siting policy arranging for the

uttavien laitosten tarkoituksenmukaisesta sijoittamisesta, jolla järjestetään ehdotettujen suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien laitosten asianmukainen erottaminen työ- ja asuinalueista ja julkisista laitoksista sekä valmistelaan asianmukaisia toimenpiteitä jo olemassa olevia suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia laitoksia varten. Näiden toimintaperiaatteiden tulee noudattaa yleissopimuksen II osassa esitettyjä yleisiä periaatteita.

Tarkastus

18 artikla

1. Asianomaisella viranomaisella tulee olla pätevä, koulutettu ja kykenevä henkilökunta, jolla on mahdollisuus saada riittävästi teknistä ja ammatillista tukea tarkastaakseen, tutkiakseen ja arvioidakseen tässä yleissopimuksessa käsitellyjä asioita, neuvoakseen näissä asioissa ja huolehtiakseen kansallisen lainsäädännön noudattamisesta.

2. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työnantajan edustajien ja työntekijöiden edustajien tulee saada mahdollisuus olla mukana tarkastajien valvoessa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluviksi määrättyjen toimenpiteiden toteuttamista käytännössä, elleivät tarkastajat katso, asianomaisen viranomaisen yleiset ohjeet huomioonottaen, tämän voivan haitata heidän tarkastuksensa tehokkuutta.

19 artikla

Asianomaisella viranomaisella tulee olla oikeus keskeyttää mikä tahansa toiminta, joka aiheuttaa välitöntä suuronnettomuuden vaaraa.

V OSA

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet ja velvollisuudet

20 artikla

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa tulee neuvotella asianmukaisissa yhteistyöelimissä työn turvallisuuden varmistamiseksi. Erityisesti

a) työntekijöille ja heidän edustajilleen tulee antaa riittävästi ja asianmukaista tietoa suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen vaaroista ja niiden todennäköisistä seurauksista,

appropriate separation of proposed major hazard installations from working and residential areas and public facilities, and appropriate measures for existing installations. Such a policy shall reflect the General Principles set out in Part II of the Convention.

Inspection

Article 18

1. The competent authority shall have properly qualified and trained staff with the appropriate skills, and sufficient technical and professional support, to inspect, investigate, assess, and advise on the matters dealt with in this Convention and to ensure compliance with national laws and regulations.

2. Representatives of the employer and representatives of the workers of a major hazard installation shall have the opportunity to accompany inspectors supervising the application of the measures prescribed in pursuance of this Convention, unless the inspectors consider, in the light of the general instructions of the competent authority, that this may be prejudicial to the performance of their duties.

Article 19

The competent authority shall have the right to suspend any operation which poses an imminent threat of a major accident.

PART V.

Rights and duties of workers and their representatives

Article 20

The workers and their representatives at a major hazard installation shall be consulted through appropriate cooperative mechanisms in order to ensure a safe system of work. In particular, the workers and their representatives shall:

(a) be adequately and suitably informed of the hazards associated with the major hazard installation and their likely consequences;

b) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee olla tietoisia kaikista asianomaisen viranomaisen antamista määräyksistä, ohjeista tai suosituksista,

c) työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulee olla oikeus tutustua seuraaviin asiakirjoihin, joiden valmistelusta tulee myös neuvotella heidän kanssaan:

(i) turvallisuusselvitys,
(ii) hätätilanteessa noudatettavat suunnitelmat ja menettelytavat,

(iii) onnettomuusraportit,

d) työntekijöitä ja heidän edustajiaan tulee säännöllisesti opastaa ja kouluttaa suuronnettomuuksien torjuntaan tarkoitettuihin käytännön toimiin ja menettelytapoihin, suuronnettomuuteen todennäköisesti johtavien tapahtumien hallintaan ja menetelmiin, joita on noudatettava suuronnettomuuden sattuessa,

e) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee oman työalansa puitteissa ja ilman vaaraa epäedulliseen asemaan joutumisesta ryhtyä korjaamaan tilannetta ja tarpeen mukaan keskeyttää toiminta, mikäli heillä koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella on perusteltua syytä olettaa välittömän suuronnettomuuden vaaran olevan käsillä sekä ilmoittaa esimiehelleen tai käynnistää hälytys, harkinnan mukaan, ennen toimiin ryhtymistä tai mahdollisimman nopeasti sen jälkeen,

f) työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee neuvotella työnantajan kanssa kaikista mahdollisista vaaroista, joiden he katsovat voivan käynnistää suuronnettomuuden, ja heillä on oikeus ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle näistä vaaroista.

21 artikla

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen työntekijöiden tulee

a) noudattaa kaikkia käytännön toimenpiteitä ja menettelytapoja, jotka liittyvät suuronnettomuuden torjuntaan ja sellaisten tapahtumien hallintaan, jotka todennäköisesti johtavat suuronnettomuuteen suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavassa laitoksessa,

b) noudattaa kaikkia hätätilanteita varten laadittuja suunnitelmia suuronnettomuuden sattuessa.

(b) be informed of any orders, instructions or recommendations made by the competent authority;

(c) be consulted in the preparation of, and have access to, the following documents:

(i) the safety report;

(ii) emergency plans and procedures;

(iii) accident reports;

(d) be regularly instructed and trained in the practices and procedures for the prevention of major accidents and the control of developments likely to lead to a major accident and in the emergency procedures to be followed in the event of a major accident;

(e) within the scope of their job, and without being placed at any disadvantage, take corrective action and if necessary interrupt the activity where, on the basis of their training and experience, they have reasonable justification to believe that there is an imminent danger of a major accident, and notify their supervisor or raise the alarm, as appropriate, before or as soon as possible after taking such action;

(f) discuss with the employer any potential hazards they consider capable of generating a major accident and have the right to notify the competent authority of those hazards.

Article 21

Workers employed at the site of a major hazard installation shall:

(a) comply with all practices and procedures relating to the prevention of major accidents and the control of developments likely to lead to a major accident within the major hazard installation;

(b) comply with all emergency procedures should a major accident occur.

VI OSA

Viejämaiden vastuu

22 artikla

Mikäli vievässä jäsenvaltiossa vaarallisten aineiden, menetelmien tai vaarallisen teknologian käyttö on kielletty mahdollisena suuronnettomuuden aiheuttajana, vievän jäsenvaltion tulee saattaa tieto tästä kiellosta ja kiellon syistä kaikkien tuojamaiden saataville.

VII OSA

Loppusäännökset

23 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

24 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifioinnit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

25 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi irtisanoa sen kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona yleissopimus on alunperin tullut voimaan, lähettämällä ilmoituksen irtisanomisesta Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröintiä varten. Kyseinen irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua rekisteröimispäivämäärästä.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä kohdassa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeuttaan, on sidottu noudattamaan yleissopimusta seuraavan kymmenvuotiskauden ajan ja saa sen jälkeen irtisanoa tämän yleissopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrättyin ehdoin.

PART VI

Responsibility of exporting States

Article 22

When, in an exporting member State, the use of hazardous substances, technologies or processes is prohibited as a potential source of a major accident, the information on this prohibition and the reasons for it shall be made available by the exporting member State to any importing country.

PART VII

Final provisions

Article 23

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 24

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organization whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force 12 months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member 12 months after the date on which its ratification has been registered.

Article 25

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

26 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ja rekisteröidyistä ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröinnistä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivämäärään.

27 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

28 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, esiteltävä yleiskonferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko tarpeen ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys yleissopimuksen uusimisesta osittain tai kokonaan.

29 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain korvaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus toisin määrää, niin

a) jäsenvaltion ratifioidessa uuden korvaavan yleissopimuksen aiheutuu tästä välittömästi ipso jure tämän yleissopimuksen irtisanoutuminen 17 artiklan ehdoista huolimatta, jos ja kun uusi korvaava yleissopimus on tullut voimaan,

b) uuden korvaavan yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat ratifioineet sen mutta eivät korvaavaa yleissopimusta.

30 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Article 26

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organization of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organization.

2. When notifying the Members of the Organization of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organization to the date upon which the Convention will come into force.

Article 27

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciations registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 28

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 29

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides -

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 25 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 30

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

(Suomennos)

SUOSITUS

(nro 181)

joka koskee suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa

Kansainvälisen työjärjestön yleiskokous,

aloitettuaan 80. istuntokautensa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston koollekutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1993,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia koskien suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa, mikä on istunnon esityslistalla neljäntenä kohtana, ja

päätettyään Suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen, 1993, antamisen jälkeen, että nämä ehdotukset laaditaan täydentävän suosituksen muotoon

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta vuonna 1993 seuraavan suosituksen, josta voidaan käyttää nimitystä Suuronnettomuuksientorjuntaa teollisuudessa koskeva suositus, 1993.

1. Tämän suosituksen määräyksiä tulee soveltaa yhdessä suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevan yleissopimuksen, 1993 (josta tuonnempana käytetään nimitystä "yleissopimus") kanssa.

2. (1) Kansainvälisen työjärjestön tulee yhteistyössä hallitusten välisten ja hallituksista riippumattomien kansainvälisten järjestöjen kanssa järjestää kansainvälinen tietojen vaihto,

(a) hyvistä turvatoimenpiteistä suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavissa laitoksissa, mukaanlukien turvallisuustoimenpiteet ja työprosessien turvallisuus,

(b) suuronnettomuuksista,

(c) vaaratilanteista opituista seikoista,

(d) teknologioista ja prosesseista, jotka ovat kiellettyjä turvallisuus- ja terveyssyistä,

(e) lääkintähuollon järjestämisestä ja toimintatavoista teollisuudessa sattuneen suuronnettomuuden jälkivaikutuksien hoitamiseksi,

RECOMMENDATION

No. 181

concerning the Prevention of Major Industrial Accidents

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 80th Session on 2 June 1993, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the prevention of major industrial accidents, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Prevention of Major Industrial Accidents Convention, 1993;

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-three the following Recommendation, which may be cited as the Prevention of Major Industrial Accidents Recommendation, 1993.

1. The provisions of this Recommendation should be applied in conjunction with those of the Prevention of Major Industrial Accidents Convention, 1993 (hereafter referred to as "the Convention").

2. (1) The International Labour Organization, in cooperation with other relevant international intergovernmental and non-governmental organizations, should arrange for an international exchange of information on:

(a) good safety practices in major hazard installations including safety management and process safety;

(b) major accidents;

(c) lessons drawn from near misses;

(d) technologies and processes that are prohibited for reasons of safety and health;

(e) medical organization and techniques for dealing with the aftermath of a major accident;

(f) asianomaisten viranomaisten käyttämistä mekanismeista ja menetelmistä, joilla pyritään tehostamaan yleissopimuksen ja sen suosituksen noudattamista.

(2) Jäsenvaltioiden tulee mahdollisimman nopeasti välittää tieto 1 alakohdassa luetelluista asioista Kansainväliselle työjärjestölle.

3. Yleissopimuksen edellyttämien kansallisen toimintaohjelman ja sen täytäntöönpanemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön tai muiden toimenpiteiden tulee asianmukaisella tavalla noudattaa ILO:n suuronnettomuuksien torjuntaa teollisuudessa koskevaa ohjeistoa, joka on julkaistu 1991.

4. Jäsenvaltioiden tulee kehittää toimintaohjelmia, joiden tarkoituksena on suuronnettomuusriskeistä, -vaaroista ja suuronnettomuuksien seurauksista huolehtiminen niillä toiminnan aloilla ja toiminnoissa, jotka eivät kuulu yleissopimuksen soveltamisalaan 1 artiklan 3 kohdan nojalla.

5. Ottaen huomioon, että suuronnettomuudella voi olla vakavia vaikutuksia ihmiselämään ja ympäristöön, jäsenvaltioiden tulee tukea sellaisten järjestelmien kehittämistä, joilla työntekijöille korvataan vahingot mahdollisimman nopeasti suuronnettomuuden jälkeen, ja tiedottaa riittävästi suuronnettomuuden vaikutuksista väestöön ja ympäristöön.

6. Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston hyväksymän monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskevan kolmikantaisen periaatejulistuksen mukaisesti sellaisen kansallisen tai monikansallisen yrityksen, jolla on useampia toimipisteitä, tulee ilman syrjintää huolehtia kaikkien toimipisteidensä — riippumatta siitä, missä paikassa tai maassa ne sijaitsevat — työntekijöitä koskevista turvatoimista, jotka liittyvät suuronnettomuuksien torjuntaan ja sellaisten tapahtumien valvontaan, joiden voi olettaa johtavan suuronnettomuuteen.

(f) the mechanisms and procedures used by competent authorities to give effect to the implementation of the Convention and this Recommendation.

(2) Members should, as far as possible, communicate information on the matters listed in subparagraph (1) above to the International Labour Office.

3. The national policy provided for in the Convention and the national laws and regulations or other measures to implement it should, as appropriate, be guided by the ILO Code of practice on the Prevention of major industrial accidents, published in 1991.

4. Members should develop policies aimed at addressing the major accident risks, hazards and their consequences within the sectors and activities excluded from the scope of the Convention by virtue of Article 1, paragraph 3, thereof.

5. Recognizing that a major accident could have serious consequences in terms of its impact on human life and the environment, Members should encourage the establishment of systems to compensate workers as quickly as possible after the event and adequately address the effects on the public and the environment.

6. In accordance with the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy, adopted by the Governing Body of the International Labour Office, a national or multinational enterprise with more than one establishment should provide safety measures relating to the prevention of major accidents and the control of developments likely to lead to a major accident, without discrimination, to the workers in all its establishments, regardless of the place or country in which they are situated.